

CAMINANT ÀFRICA

Març passat vaig visitar l'exposició que CaixaFòrum li ha muntat a Miquel Barceló en Madrid. Un fotimer de quadres. En arribar a les sales on s'exposa la seua obra sobre paper, em va revenir de sobte Àfrica. L'Àfrica negra que vaig de mica en mica caminant d'uns anys ençà. Van ser una «estirada d'ulls» les seues aquarel·les de Mali.

Fa temps que m'agrada Barceló. «En viu», li he vist peces considerables quant a concepció i grandària. En paper, coneixia les seues figures «cirials» endiemenjades de color, a través de llibres i catàlegs. Va ser un gaudi «tenir-hi tan a ull», que no pas a mans, les seues impressions. I em va venir un punt de capficament: Hi havia alguna cruïlla on jo, viatgera contumaç, pogués coincidir amb ell, l'artista consagrat?

I potser n'hi ha davant els colors i la llum que es vessen sobre la superfície llisa i, encara brillant en alguns casos, del paper. No sé quin impuls, o impulsos, l'engeguen a vestir de vida -un mapa de vida- els seus cossos. El meu, en tot cas, és la voluntat de donar-ne testimoniatge.

N'hi ha, doncs, una tria diferent de partida. Els especialistes en dirien «de punt de vista». Barceló hi veu —o hi veia, no recorde ara quan van ser pintades— la gent, el grup, la comunitat. Jo hi veig essencialment dones, dones solitàries caminant Àfrica. El color hi és, sempre. Tal com l'hi veu Barceló. Però les seues són figures que esclaten «en companyia». M'hi fan venir records d'homes carretejant farcells, d'homes jugant Déu sap a què en qualsevol racó de qualsevol carrer, d'homes petant la xerrada asseguts en barraques on beuen incansables tassetes de brossa, d'homes esperant treball a la gatzoneta en qualsevol plaça; o de nens carregant a plors contra les faldilles de les mares i enribetats els nassos de mocs, de nens grans —no tantes nenes— anant a escola d'uniforme resplendent —herència de la colonització britànica—, encara que no tinguen més que un rosegó de pa embolicat en periòdic oliós per esmorzar; o de dones rentant la bugada al riu, de dones remenant cervesa casolana a la porta de casa, de dones temptejant coques negres al mercat i decidint amb veïnes, cunyades i sogres quina s'enduran a casa finalment. És palès que, per Miquel Barceló, hi compta, o hi comptava quan els va pintar, la comunitat de gent. I, si és cert que els humans que ara hi som venim d'Àfrica, sols en comunitat varen poder els nostres avantpassats baixar dels arbres i conquerir la sabana, sobreviure a l'extinció. Encara que, també sols «en congregació» poden fer la guerra els seus descendents, gràcies a les armes que nosaltres, els qui emigràrem a Occident, els posem cada dia a l'abast.

Però jo havia començat parlant de com veig, de vegades, Àfrica, o una certa Àfrica. Supose que depèn de l'època de l'any, de l'estat d'ànim, del nivell hormonal, de les darreres notícies sobre el VIH o del descobriment d'un mineral —el nom del qual ara no recorde— que els vindrà d'allò més bé, és un dir, als nous iPods. I, sí, jo també hi veig Àfrica emparamentada de color, roig sobretot, contra un fons —segons l'hora, l'estació i el lloc- ocre o verd al terra i blau al cel. Una mica «minimalista» que dirien els crítics comparada amb el llampec del genial Barceló.

La meua Àfrica és una dona que travessa el continent, vora carreteres —si n'hi ha— i senderes, a terra oberta... Sempre caminant. Sempre amb un farcell a l'esquena —o el nen— i al cap. Sempre en silenci. El silenci mil·lenari de la mort i de la fam. A passes compassades i prou més gentils, tal vegada per escèptiques, que no pas aquelles de les nostres models d'*Haute Couture* passejant pels entarimats de les botigues més elegants del món. O, millor encara, on compren roba —potser en blanc i negre— els rics del món amb els diners de les armes venudes als fills, als marits i als pares —morts o emigrats— d'aquelles dones i dels minerals necessaris per fabricar l'última generació d'*iPods*.